

Ne poarta Vestul de grija

M. Apostol

Department of Theoretical Physics,

Institute of Atomic Physics, Magurele-Bucharest MG-6, POBox MG-35, Romania

email: apoma@theory.nipne.ro

Faimoasa si - era sa zic prestigioasa - revista si jurnal stiintific Nature deplinge iarasi intr-un numar recent plagiarismul romanesc din publicatiile stiintifice. Faimoasa ia in vizor numai ministri, inalti politicieni, un prim-ministru din Romania, aflati in treaba cu publicistica stiintifica, dar se face ca nu vede imensa masa de impostori din academiile, universitatile si instituturile de cercetare stiintifica din Romania si din lume. Nu-i convine celebrei sa judece cinstit, fiindca Vestul este la fel de plin de falsificatori de stiinta ca si Estul. In materie stiintifica, hotia nu are granite, nici nationalitate. Prea seamana Romania cu Vestul in aceasta privinta si sub aceasta latura. Nu se uita Nature in gradina proprie ca prea miroase si se pune rau cu ai de au malaiul, isi pierde cititorii, abonatii si isi prapadeste biata fama; se uita peste gard, la o tara nenorocita, inapoiata, invinsa de un capitalism lacom, instabil, disperat si dezlantuit; si acolo numai la politicienii cozi uzate de topor, care au uitat sa mai pupe papucul. Stiintifica atitudine, ce sa zic, morala si la obiect, crestineasca si cinstita!

De aceea campania anti-plagiarism purtata nedemn de Nature impotriva Romaniei este, din pacate, politica.

De ce fura lumea in stiinta, de ce minte, falsifica si inseala? Publicatiile stiintifice din toata lumea abunda in date falsificate, in copieturi si erori, trivialitati stiintifice comise de autori de toate nationalitatile, felurile, tarile si culorile. Iar Nature nu ezita sa publice si sa promoveze glorios toata aceasta manufactura. Mai mult, Nature isi face un titlu de onoare din a publica tot senzationalul ieftin: daca omul de Neanderthal ar oua miine un ou, puteti fi siguri ca fenomenul ar fi anuntat cu surle, trimbite si cu explicatia lui stiintifica cu tot in Nature-ul de poimiine. Pentru ca sa vada lumina tiparului in Nature un manuscris stiintific trebuie nu numai sa sune: el trebuie sa si rasune! Or, numai golul rasuna! Nature bate toba in publicistica stiintifica: "Scula asta are mare cautare / Niciodata golul n-a sunat mai tare". Si cum descoperirile stiintifice sint tot mai dese in ziua de astazi, tot mai acute, cum s-au impuiat toate gloriile stiintifice la usa cafelei, cum democratia a invadat si sugrumat stiinta, Nature-ul a facut si ea pui: Nature Materials, Nature Photonics, Nature Physics, Nature Telecommunications, Nature Plasmonics, Dionics, Tectronics si Phantasmagonics. Sa incapa tot savantul. Omul o citeste ca n-are incotro, una ca ea tine piata, celelalte periodice stiintifice nu sint nici ele mai breze. Inotam pina la git intr-o imunda publicistica pseudo- si anti-stiintifica care inunda, promovata cu ifose si aroganta. Odata institutionalizata, publicistica stiintifica devine adulterina si perversa; unde sint bani este putere, banul si puterea devin din mijloc scop. Notiunea de open access initiata recent, unde autorul isi plateste publicatia, este o reactie la aceasta intoxicare. Societatea omeneasca trebuie sa invete din nou ca e nevoie sa cheltuie bani daca vrea sa continue cu o cercetare stiintifica decanta. Cu tot ceea ce implica ea: munca, seriozitate, profesionalism, buna-credinta si mai ales autoritate stiintifica.

Recent, niste ametiti dintr-o subterana din Italia au anuntat, evident cu toba si trimbata, ca ar fi descoperit ei ca neutrinii se propaga cu viteza mai mare decit viteza luminii. Implicatiile unei astfel de monstruoza sunt imposibile. De aceea toata lumea normala i-a avertizat pe acesti carunari ca poate ar fi bine sa se mai gindeasca, sa-si bage mintile-n cap, si sa lase cercetarea de fizica pe seama altora. Ei nu, si nu! ca neutrinul alearga repede. Au publicat in reviste stiintifice, au anuntat la radio, la televiziune, la ziare, au facut vilva, publicitate si, evident, faima si bani. Dupa citeva luni scandalul s-a potolit, lumea parea ca a ramas definitiv consternata. Vazind ca le merge, escrocii au plusat: au anuntat ca a fost o eroare de greseala, ca au uitat sa bage un fir in priza. Alte articole stiintifice, alta tevatura, alta rumoare, alti bani, alta distractie. Succes mare! Nature s-a ridicat atunci de jos si i-a laudat cit a tinut-o gura, in gura mare pe ulita, pa cum c-asa e bine, ca o astfel de cercetare ne trebuie, ca e exemplara, ca trebuie sa ai curaj in cercetarea stiintifica, sa fii indraznet, ca ce daca spui prostii?, poti oricind sa retractezi, ca mai bine sa ceri iertare decit sa ceri permisiunea, ca bravo zapacitilor si escrocilor! Si tot felul de prostii de astea. Asa-zisele experiente stiintifice de felul acesta implica bani multi, acolo unde sunt bani multi se uita tot fraierul, unde se uita fraierul scrie si Nature, fraierul cumpara revista, revista face bani, roata merge, cine e pacalitu'? Aceasta este faimoasa si - era sa zic prestigioasa - revista si jurnal stintific Nature.

O alta figura. De vreo zece ani marea organizatie de la Geneva numita CERN, adica Centrul European de Cercetari Nucleare, maninca bani ca sa gaseasca o particula, numita particula Higgs, dupa numele unuia care, printre altii, ar fi vorbit pe vremuri de o astfel de particula. De peste zece ani se face mare publicitate in aceasta privinta (sa nu uitam ca publicitatea aduce bani!), asa incit tot omul de pe strada si din politica stie despre acest Higgs numit chix. Acum, la ce e buna ea, aceasta particula? la ce foloseste? ce inseamna? Mai nimic, citiva savanti ar spune una, daca aceasta particula s-ar afla ca exista, si nu alta, cum spun acum. O cunostinta foarte particulara, dintr-un domeniu extrem de specializat. Acum, de vreun an a venit vremea ca CERN-ul sa descopere aceasta particula, astazi cercetarea moderna de mare anvergura se face pe baza de plan, ca cincinalele la comunisti! Aflati in fata termenului, domnii cercetatori de la CERN descopera ca nu au descoperit nimic. Sa spui ca n-ai descoperit, se ridica vreunul si zice ca fiindca esti incapabil, ca d-aia, c-ai mincat banii de pomana, etc, etc; si te mai si da pe usa afara patronul. Pe de alta parte, sa spui ca ai descoperit (n-ar fi mare lucru sa zici ca vezi ceva in miliardele alea de date, niste stele verzi pe pereti) ar ramine ca ti-ai facut treaba, ti-ai luat banu', ti-ai incasat succesul, mersi si pleci acasa. S-a-ncheiat balu', e dimineata, tot betivu' acasa! Iar nu e bine. Si atunci escrocii stiintifici moderni au descoperit, ca magarul lui Buridan, imensa putere a sperantei: ambiguitatea. CERN-ul declara ca ar cam fi descoperit ceva, care poate ca e Higgs, poate ca nu e Higgs, e un fel de chix; poate ca ar fi ceva, daca n-ar fi sa nu fie, si poate ca totusi nu prea ar fi, daca n-ar fi sa fie totusi; o fi ceva, un var de-al lui Higgs, o gilca, un ceva, care si cam e si cam nu e! Domnisoara asta a lui Higgs cam e aproximativ gravida! Ii pui magarului paiul in fata ochilor si el merge la nesfirsit dupa pai, doar, doar l-o apuca vreodata. Asta e Higgs-ul CERN-ului. Aceasta ambiguitate da speranta si tine rotile in miscare, afacerea continua, mai cercetam, mai cautam, avem sanse, doar am vazut ceva o data (cind ploua afara, cind era intuneric in coliba), parca ne-a cam stralucit ceva o data (cind am adormit beti pe prispa). Sa curga banii! Aceasta este cercetarea stiintifica de astazi, moderna: o escrocherie de golani de maidan. Iar o revista ca Nature este trimbata ei. Acolo se publica marile descoperiri cu uite popa, nu e popa, cu alba-neagra: asta are, asta n-are, care e cistigatoare?

Publicatiile stiintifice de astazi, cu Nature in frunte, isi conduc afacerile ca pe o negustorie, dupa criteriul strict comercial. Interesul lor principal este sa stirneasca, pe orice cale, interesul cititorului, pentru ca acesta sa faca abonamente, sa cumpere revista. Aceste publicatii nu-si mai pun de mult problema sa educe cititorul, sa-l ajute in studiile lui, sa-l informeze, corect, sa aduca la cunostinta

publicului lucruri importante in stiinta. Nu, publicatiile stiintifice de astazi isi propun sa aiba cit mai multi cititori, ca sa aiba cit mai multi bani. Ca urmare, marea lor majoritate si in marea majoritate a cazurilor, aceste publicatii stiintifice s-au descalificat, nu mai stiu nimic din stiinta, sint incapabile sa judece calitatea unui manuscris. Daca manuscrisul nu vine de la o institutie faimoasa, o afiliere faimoasa a autorului, unde e de presupus ca sint multi bani disponibili, multa fama, atunci manuscrisul este respins, cu formule ipocrite de felul: "ne-am propus sa publicam numai lucruri bune" (vor sa spuna "tari"), "la manuscrisul dtale nu ne putem uita" (la Soare da, la manuscrisul dtale ba!); unii editori, mai cinstiti, recunosc negru pe alb: "domne, am cerut un referat de la opt referenti, si nici acum, dupa sase luni, n-am primit vreunul! Ce sa fac?" Eu ii spun limpede: "spune, domne, ca nu va pricepeti, declinati-va competenta, si repede, nu mai incurcati lumea!" Iar el imi zice: "Nu pot, domne, sa spun asa ceva, e rusine, ma da afara patronul; dar n-ai matale frun prietin, vreun cumnat ceva, vreun cumatru, fo baba, sa-ti dea referat?". "N-am, sa-ti traiasca familia ta, n-am, pai daca as avea, as fi eu revista, nu dumeatale". Dar multi autori au invatat repede spilu' si se organizeaza, la nivel international (de aici turismul stiintific si conferintele de cumetrie, atentie!) in congregatii, in clici, confrerii, un fel de gashti stiintifice, si-si dau referate reciproc, si treaba merge, isi publica numeroasele mizerii incontinente, si ajung faimosi. Mai mult, vazind ca a intrat de tot calu' troian in cetate, cu coada cu tot, publica tot mai mult - dar de unde asa mult, la o adica? Ei, atunci apar copietura, plagiarismul, falsificarea datelor, trivialul, lantul si comedia erorilor. Si iata ce infiereaza revista Nature: exact rezultatul si consecinta pe care propria ei politica editoriala o practica cu atita gratie si superioara eleganta. Traiasca aroganta! Ea ne pune capu'! Tot mai multe retractari apar in Nature, si in alte reviste stiintifice, oameni care, dupa ce si-au vazut chipul in oglinda, sterg oglinda cu cirpa si scuipat, doar, doar o disparea uriciunea de pe sticla! Prevad ca Nature isi va dubla in curind volumul, dedicind o jumătate retractarilor articolelor stiintifice publicate in celalata jumătate. Ba n-o sa aiba importanta nici care jumătate, intii se va publica retractarea si apoi articolul, lucrurile astea sint legate, merg mina-n mina, distractia e maxima. Dar cu atit mai avid va fi faimoasa citita, ca e mishto, nu?, sa vezi pe altii cum se fac de ris in public si in scris. Revista va face inca si mai multi bani. Se publica curent astazi comentarii critice, si raspuns la comentarii, si raspuns la raspuns, si tot asa, certuri infinit inepte intre autori idioti in paginile publicatiilor stiintifice, si narodul citeste cu sufletul la gura, si banii curg in buzunarul patronului ca in punga circiumarului ce vinde basamac tranchilizant taranului indobitocit.

Pe vremuri am avut un timp cind am avut ambitia sa-i invat pe lupii tineri sa mushte, sa fie rai (ce vreti, obicei de ciobani batrini, care stiu seama la stini!), sa-i invat pe tinerii ce participau la seminarul meu sa critice publicatiile altora. Si impreuna cu un astfel de tinar am publicat si noi, ca omu', intr-o revista americaneasca, si ea faimoasa, cam ca Nature asa, un comentariu critic la adresa unor bieti autori, cum era moda, si credeam noi ca i-am facut praf, si ne simteam bine, ca am adus dreptatea pe pamint, am imbunatatit situatia, ne-am facut datoria, o sa-i placa lui Doamne-Doamne de noi. Si acei autori ne-au raspuns politicos, in aceeasi revista, dupa moda, si au recunoscut toate greselile pe care noi le semnalasem, si credeam noi ca lucrurile s-au aranjat, si cind colo, ce sa vezi, la scurt timp autorii astia publica in aceeasi revista un articol si mai lung, infernal de lung, pe acelasi subiect, in care isi reiau toate greselile, mai fac si altele, si ne citeaza copios la fiecare pas, si ne multumesc, si ne arata toata recunostinta lor, ce sa zic, foarte politicos, comme on fait; c-am ramas perplecsi, si eu si tinarul meu colaborator, zdruncinati adinc de atita politete si atita maniera! De atunci, de cite ori mai critic, am in nari un miros pestilential ca si cind as asana o groapa de gunoi. Iar tinarul meu invatacel de atunci n-a invatat niciodata sa fie rau. Dar ii miroase publicistica stiintifica din ziua de azi. Singurul lucru bun cu care ne-am ales de pe urma acestei aventuri este ca ne-am marit factorul de impact si indicele hirsch substantial, in scurt timp, cu citarile acelor prapaditi. Si ne e rusine.

Un fel de prieten de-al meu de prin salbaticile Asiei im spunea recent ca un manuscris tre' sa fie impachetat bine, ca numai asa poate merge la publicat, sa aiba poze, figuri, calcule numerice colorate, nu importa continutul, totu' e sa ia ochii, sa zapaceasca, sa dea din coada, sa miste urechile si sa faca "plicii"! Prietenul acesta al meu e un autor faimos, si ma intreaba o chestiune stiintifica. Ii raspund, si ii spun ca aceasta chestiune este explicata pe larg intr-un manuscris de-al meu pe care am dificultati sa-l public, fiindca referentii isi declina (in tacere mormintala, ca la mort) competenta. Atunci prietenu' imi face o oferta inimaginabila, cea mai flatanta oferta ce mi s-a facut vreodata in cariera mea de publicist stiintific: "Marian, zice el, da-mi manuscrisul mie sa-l impachetez frumos, il semnam amindoi si-l publicam sigur!" Incredibil! Mi-au dat lacrimile, domne! Uite, imi spun, cit de mult ma apreciaza si pe mine lumea (Asia, e-adevarat!), le place atit de mult ce scriu eu ca sint gata sa semneze ei in locul meu, pe linga mine, peste umarul meu, si sa ma aranjeze frumos, asa incit sa am si eu fata de publicat, sa ma scoata si pe mine la lumina lumii. De atunci sint tot blocat, nu stiu ce sa-i raspund. La o adica, mai bine sa ma minunez mereu, decit sa public o data!

Se cauta senzationalul in publicatiile stiintifice, imaginea, package-ul, nu continutul! Publicatiile stiintifice sint astazi o afacere, nu un mijloc de comunicare a rezultatelor stiintifice. Ca sa nu se expuna (e curios ca astfel de afaceri nu sint supuse nici unui control al consumatorului, nici unei autoritati care sa vegheze sa nu fie nocive aceste produse ce se pun pe piata), ca sa nu se expuna in afacerile lor oneroase revistele stiintifice folosesc referenti anonimi. Personaje care actioneaza din umbra, sub acoperire (de sub cuvertura). Care e diferenta dintre ei si politia secreta? Publicarea unui rezultat stiintific este o actiune normala a oricarui cercetator stiintific, este o componenta esentiala a etosului profesional in stiinta, este un drept si o datorie, autorul stintific isi exercita un drep natural cind isi submite un manuscris la publicare. Si atunci, hatz! il insfaca politia secreta a referentilor anonimi: stai!, stai asa! miinile sus! Ne-ai citat pe noi si pe oamenii nostri? Face, ne da, vreo senzatie ce scrii matale aici? Stirneste interesul prostului? Il excita? Il pune pe foc, pe jar? Ai poze, ai figuri, esti colorat? Aduci potential bani? Unde e package-ul? Si apoi nici nu te cunosc, ia mai pleaca de pe-aici! Si semneaza: anonimul. Aceasta este marea si oneroasa industrie a publicatiilor stiintifice de astazi, pe care o revista faimoasa si - era sa zic prestigioasa - precum Nature o promoveaza cu atita nonsalanta si aroganta. O infinita batjocura si umilinta. Si acest Nature isi permite sa dea lectii de morala.

Institutiile stiintifice, academiile, universitatile, institutetele de cercetare, agentiile guvernamentale, publicul si publicatiile stiintifice innebunesc lumea in ziua de azi cu notiunea de competitie si intensitatea ei - competitivitatea - aplicate la stiinta. Evident, dupa o semi-sfero-gindire economica. Oricine se ocupa serios cu stiinta stie ca aceasta competitie in stiinta este o gogoritza, un concept inadecvat, o iluzie, o fantasma care, sustinuta cu incapatinare, devine un instrument de manipulare, adica o minciuna pe care lumea o crede, o urmeaza si care duce lumea de ripa. Competitie stiintifica de parca stiinta este nadia pe birna, este gimnastica pe gheata, este banul pe Wall Street: gindire de anemie pernicioasa a chibitzului de pe Grant, fotbalagiu de seminte de dovleac, filosof ftizic de Cismegiu de primavara! Exista o inegalitate autentica in stiinta, in cercetarea stiintifica, unul poate sa aiba o solutie mai buna, mai potrivita, mai pe gustul celorlalti decit altul, atunci are norocul sa ramina celebru in istoria stiintei, celalalt va cam fi uitat in negurile istoriei. Exista inegalitati si diferente si deosebiri reale intre oameni, stiluri, abordari, vizuni, tehnici in stiinta. Dar daca un copac e mai inalt decit altul, asta nu inseamna ca cei doi copaci sint in competitie. Ce-as putea spune mai mult, in fata acestor perversiuni?

Astazi toata lumea vrea sa fie prima. Prima in stiinta, prima in tehnologie, prima in sport, prima in economie, prima pe fundul marii, prima pe virful muntelui, Tot natul vrea sa fie cel mai mare, cel mai tare, cel mai inalt, cel mai scund, cel mai batrin, cel mai gras, cel mai cel mai.... Cu ceva timp in urma Uniunea Sovietica era cea mai, pe partea asta, ca pe partea aialalta cea

mai tare era America imperialista. Cel mai inalt pitic din lume era piticul sovietic, cea mai batrina baba din lume traia in Uniunea Sovietica, cea mai cocosata camila era camila sovietica, cea mai libera tara era tara negrilor afro-americieni, acolo unde aveai libertatea sa mori de foame daca nu erai impuscat pe drum. Acum stiinta americana e cea mai stiinta, aia japoneaza e cea mai japoneaza, frantuzii ba ca ei, nemtii o tin pe-a lor, etc, etc. Europa contra SUA si ambele contra omului, cele mai tehnici de a scapa de om, ca prea ne incurca fiinta umana pe planeta asta! Iar prostanciile Romaniei din politica si administratia cercetarii stiintifice, din universitatile si academiile Romaniei, din instituturile romanesti de cercetare stiintifica striga ca descreieratii: "Vrem locul intii in competitia stiintifica si tehnologica mondiala! Vrem factorul de impact cel mai mare, vrem cel mai mare indice hirsch, vrem si noi sa avem un articol din Romania publicat in Nature" (n-avem nici unul!). Vrem si noi, striga prostanciile Romaniei din cercetare si invatamint, tot ce zboara, sa-l mincam! "Uite-asa cum ne vedeti / I-am batut la fund pe nemti / Si acusat-acusat / O sa-i batem si pe rusi". Dorinta de tzigani robi dezrobiti prea devreme de pe mosiile boieresti, greseala lui bietu' Kogalniceanu! De-atunci dorm incaltat cu cizmele, mi-e frica sa le scot, ca-si pune sluga ciubotele linga cizmele mele, si mi-e scirba. Iar Nature le spune acestor prostanciile romani ca vor fi publicati numai atunci cind vor inceta sa copieze. Ca ei pot copia, ca ei e Europa, dar romanii nu! Sa fie romanii cinstiti si curajosi, sa poarte cu mindrie cravata rosie de pionier, si sa creasca mari, sa construiasca capitalismul in patria lor draga, Republica Capitalista Europa. Iar daca nu s-o putea capitalismul, ei, atunci sa construiasca socialismul, dar sa fie cuminti si cu botu' pe labe! Si sa faca frumos!

Ca noi, Europa, le luaram tot si le mai luam romanilor, resursele, energia, mijloacele de transport, comertul, industria; si le stricaram agricultura, sanatatea, invatamintul si stiinta. Asta inseamna competitie adevarata, noi Europa i-am lasat pe romani in fundul gol, si acum le dam din mina, ca la cersetori, le bagam in gura ca la orbi, iar ei, romanii, sa faca bine si s-o mierleasca mai degraba si mai multi deodata, ca noua ne place tara lor, dar e pacat ca e locuita deocamdata. Si pe ei o sa-i punem soferi, instalatori, frizeri, maseuze si manechiuristi la noi, europenii ferchesi. Deocamdata sa stea la usa bisericii, la poarta cimitirului, la capul podului. O sa avem noi grija de ei precum au avut si au americanii de negrii lor, si daca se dau bine cu democratia o sa-i punem si marionete, de sa-i tragem de sfori prin tirg pe sirma, sa se mindreasca si stramosii lor cu ei. Iata viitorul european al Romaniei. De altfel, europenii nu-si pot duce visul pina la capat, fiindca nu il mai stiu, nu stiu ce-o sa faca, nu mai au idee, toate ideile pe care le au si le-au avut s-au redus si se reduc la una mare si lata: sa bagam in noi si om mai vedea. Sa traim, nu sa stim!

Una dintre cele mai mari nenorociri prin care trece societatea omeneasca in aceste timpuri moderne si democratice este distrugerea invatamintului de stiinta. Tinerii nu mai vin la universitate pentru stiinta si tehnologie, pentru ca lectiile de stiinta si tehnologie de la toate universitatile din lume sint, in marea lor majoritate, proaste. Aceste lectii sint inepte, plictisitoare, multe cu greseli serioase, ele nu spun nimic tinerilor, nu le sint de nici un folos, nu reusesc sa le stirneasca nici un interes. Tinerii merg la alte cursuri, alte discipline, este o foame mare de cunoastere, de stiinta in ziua de astazi. In loc sa raspunda acestei cerinte naturale, universitatile din toata lumea au ales sa-i pacaleasca, sa-i insele pe tineri, cu trucuri ieftine. Astfel, universitatile moderne declara ca profesorul nu trebuie sa-i invete stiinta pe tineri, nu, el, profesorul, trebuie sa faca cercetare stiintifica; fiindca, chipurile, cercetarea aduce faima, iar faima aduce tinerii necopti si fara discernamint la universitate, ca mustele la miere. Ca urmare, exista o competitie apriga intre universitati pentru asa-zisa cercetare stiintifica, mai exact pentru presupusa ei latura glamoroasa, faimoasa, de rasunet. Iata insa ca tinerii nu sint atat de lipsiti de judecata si, cu toate eforturile ridicole ale acestor universitari care isi tradeaza misiunea, nu vin la universitatile lor proaste de stiinta proasta. Savanti pedagogi ridicoli si criminali sustin ca tinerii nu mai vor sa invete in ziua de astazi, ca sint lenesi, dezinteresati, ca societatea moderna i-a corupt irecuperabil, ca acesti tineri

ar fi un material total compromis, bun de aruncat la cosul de gunoi. Ca universitatile trebuie sa urmareasca numai placerile pe care acesti tineri le cauta, si sa le ofere aceste placeri, sub forma de diplome, certificate, titluri rapide, cursuri vesele, cu filme, cu saltimbanci in rolul profesorilor, cu imagini, un invatamint prescurtat, diverse optiuni mirobolante, specializari de trei luni si-o saptamina, etc, etc. A se vedea Bologna si celelalte. Nimic mai fals, nimic mai cinic. Adevarul este ca profesorii nu-si fac datoria, ca nu se pregatesc pentru nobila misiune de educare a tinerilor, ca sint avizi de bani, de mariri, de placeri, ca ne le pasa de generatia de miine. Si tot inerca cu trucuri ieftine sa-i amageasca, pina-i pierd, pe acesti tineri, sacrificati. Este o actiune singeroasa, criminala, aceea de a-si ucide proprii copii, pe care societatea noastra avansata de astazi, stiintifica si moderna, o comite. Romania exceleaza, dupa exemplul Europei in aceasta actiune criminala. Universitatile europene si americane dau doctorate pe fuga, in trei ani contra taxe, universitatile romanesti dau doctorate in trei ani contra taxe si spagi. Capra sare masa, iada sare casa! Si unele si altele ii invata pe copii ca omenirea a aparut prin panspermie, ca ne-au facut extraterestrii. Si unele si altele cer publicatii pentru doctorat, in loc sa ceara invatatura si rezultate stiintifice. Cum se fac publicatiile de doctorat in trei ani? Cum credeti? Prin copietura, prin plagiat! Ce parere are batrina doamna Nature in aceasta chestiune? Tace Nichipercea, si "de rusine / coada pe buric si-o tine".

Raul si prostia competitiei in stinta au mutiple cauze. Mai intii, se crede gresit ca stiinta aduce bani, bunastare, avere, bogatie. Fals, nimic mai fals, stiinta, cercetarea stiintifica consuma bani, ele nu aduc bani. Intre 1950 si 1980 Bell Laboratories au facut toata fizica moderna a solidului: au descoperit tranzistorul si toata electronica, magneti, supraconductori si efectul Josephson, feroelectrici, fibra optica, laseri, maseri, LED-ul, celularul, comunicatia prin satelit, rezonanta magnetica, epitaxia moleculara, etc, etc. Bell Labs n-au profitat nimic din toate aceste descoperiri, din contra, au pierit saraci in istorie, toate acestea nu le-a adus nici un ban, din contra, au cheltuit bani cu ele. Desigur, altii au profitat. Intr-adevar, stiinta si cercetarea stiintifica pot aduce bani, dar intr-o maniera necunoscuta, pe care nu o putem controla, atunci cind se intimpla, conjunctural, ca o cercetare aplicativa sa aiba noroc. N-avem decit sa finantam totusi cercetarea stiintifica, fiecare dupa masura pe care o crede potrivita, si sa asteptam ca, cel mai adesea, altii, nu se stie unde, nu se stie cind si nu stie cum, sa obtina bani folosind rezultatele noastre. Este una din rarele forme de cooperare naturala intre oameni (daca nu singura), aceasta stiinta si cercetare stiintifica si tehnologica, o forma care ar putea sa ne puna pe ginduri si sa ne dea idei interesante despre natura omului, a societatii omenesti, a sensului vietii, etc, etc. Si sa observam aici cit de departe, prin insasi natura ei, este stiinta de competitie.

Ei, bine, intr-o competitie stintifica acerba, inteleasa prosteste, toata lumea se repede sa publice, sa breveteze si, desigur, sa-l impiedice pe celalalt, pe concurenta, sa faca acelasi lucru. E un razboi dezmatzat, in care cel cu mijloace mai puternice, adica cel cu bani mai multi, cistiga inevitabil (ati vazut vreun premiu Nobel din Bambua?). Revistele trimit manuscrisele la experti internationali pentru evaluare, acei referenti, daca sint cunoscatiori cit de cit ai problemei, sint inevitabil in competitie, la concurenta, cu autorii acelor manuscrise. Ce vor face acesti referenti, experti competitionisti? Evident, vor respinge manuscrisele celorlalti, daca aceste manuscrise sint de calitate, sau vor negocia cu cei din concurenta, sa faca un tirg, noi va publicam pe voi, voi ne publicati pe noi, si amindoi pacalim statu' care ne da banu' (asta se cheama peer review in limbaj modern). Sau se vor face ca tac, acesti referenti imaculati, pina cind vor scrie si ei un manuscris copiat pe acelasi subiect, si-l vor publica inaintea celor care au submis manuscrisul initial, asa, ca sa fie moartea concurentei. Asta daca manuscrisul e bun, e de calitate; daca e prost, plin de greseli, copiat, plagiat, falsificat, atunci, tin-te bucurie! il publicam imediat, sa ne ridem de concurenta, sa-i compromitem. Iata cum logica simpla a lucrurilor ne arata ca revistele si jurnalele stiintifice de astazi favorizeaza publicatiile proaste si blocheaza rezultatele bune, cita vreme se orienteaza

dupa competitie. Lucru ce de altfel se vede si cu ochiul liber. Lui Einstein, pe vremuri, o revista americana iarasi faimoasa i-a respins un manuscris de la publicat, pe motivul ca referentul nu vrea sa-l publice, ca nu este convins, etc, etc. Iar Einstein, ca un inger, i-a scris editorului: "Cum iti permiti, domle, sa arati manuscrisul meu altui expert inainte de publicare?" Si a uitat de acea revista, astazi, ca si atunci, faimoasa si, ca Nature -, era sa zic prestigioasa. (Vorba poetului: prestigioasa in ochii cui, domle? Ca nu prea in ochii lui Einstein, dupa cum se vede; poate in ochii savantilor romani si ai conducatorilor lor; ca savantii streini si sefi lor s-au lamurit de mult, si au trecut de mult, hotarit, la atitudinea realista, practica, eficienta, productiva ce implica furtul, falsul, plagiatul, impostura; pe tacute, ca asa e politically correct, de bon ton si bonne maniere, de salon nu de coliba! Cind vom trece si noi, romanii, domle, la minciuna, la fals, la furt in masa? Sa lasam scrupulele la o parte, sa ne maturizam, sa ne luam soarta in miini, sa urmam exemplu luminos al Vestului! Sa urmam exemplul curajos al politicianilor nostri, al impostorilor din Romania stiintifica si din lume, cu ei, cu mortii-n frunte, cu cadavrele inainte! Proletari ai stiintei, sa ne unim si sa ne incadram in marea uniune a comunitatii stiintifice mondiale! Cu minciuna inainte, cu furtul dupa noi! Traiasca fraierii! Traiasca globalizarea! Traiasca internationalismul stiintific!).

Teoriile fantasmagorice ale capitalismului naiv, pueril si prostancac ca precum ca societatea omenasca se regleaza singura, ca piata libera se autoregleaza, prin forte contrare ce-si fac echilibru, etc, etc, si ca asta e complet benefic noua, fraierilor, ce privim ca prostu' si ridicam banul rezultat din scaderea preturilor, rezultat din raportul cerere-oferta, etc, etc; astea toate sint bazaconii de adormit drept-credinciosii in bisericile economice. Nu exista nici un auto-reglaj, nici o compensare, lasata libera societatea omenasca sub toate aspectele ei isi rezolva conflictele ce apar natural printr-o singura cale: razboiul, omorul, uciderea, anihilarea fizica, in fapt, a adversarului, jaful, hotia, agresiunea fizica. Singura exceptie in care libertatea are rigori proprii si naturale este stiinta. De aceea lasata liber ea este totdeauna constructiva. Opresata de competitivitate si alte trasnai, ea este ucisa.

Unii motiveaza competitia in cercetarea stiintifica prin lipsa de bani, lipsa de fonduri. Banii sint putini, spun ei, cercetatorii stiintifici sint multi, capata bani cei mai buni, cei mai competitivi, ceilalti vor fi anihilati prin auto-selectie naturala, conform legii lui Malthus: cel mai bine pregatit supravietuieste, cel mai slab pregatit de natura, o mierleste in fata noastra, a societatii, erijati in natura. Noi dam legi naturii, dupa cite se observa, acolo unde natura are o lipsa. O astfel de pozitie e ridicola, daca n-ar fi cinica. Mai intii, cu toata competitia asta, nu prea scade numarul de cercetatori, ba dimpotriva cam creste. Oricum, mi se poate spune, daca n-am fi noi cu competitia noastra, ar creste enorm masa de cercetatori, s-ar inmulti astia ca iepurii, asa ca ii mai tinem in friu, prin controlul populatiei, cu banu' nu cu altceva. Trebuie insa sa observam ca si daca ar pieri 99,99 la suta din actualii savanti ai Planetei, stiinta n-ar avea nimic de suferit, ba dimpotriva, ar fi mai libera de impostori agresivi. Asa ca poate ca e bine sa taiem de tot fondurile, or sa ramina citiva, cei mai bine adaptati, cei mai viciosi, superdotatii (olimpiadistii, pe care Romania ii cultiva cu atita dragoste oarba, cu atita sentimentalism patern, de te seaca!). Care or fi aia, si de care fel or fi fiind ei? E cam periculos. Daca ramin cu adevarat cei mai buni? Ne facem singuri figura. Dar daca ramin cei mai hotzi? Nu scapam, astia se inmultesc din nou repede, ca iepuroii harnici. Pe de alta parte, daca numaram din nou banii si cheltuieile cu cercetarea, iesim cam bine: de-abia o citime oarecare (nici cit sa chiorasti un soarece) cheltuie omenirea cu cercetarea stiintifica, atit de mica e suma incit nici nu se poate spune, scrie, ca nu se intelege (politicienii, economistii, administratorii, filosofii sociali, in fine, lumea asta buna, nu e obisnuita cu cifre mici, le joaca in fata ochilor, ii zapacesc). Mai de graba, daca ne uitam mai bine, problema cu lipsa de fonduri e alta. S-a bagat binisor de seama ca se poate lua bani frumosi zicind ca faci cercetare stiintifica, daca te plasezi in pozitii de control al banilor, al fondurilor, al publicatiilor, al prietenilor de conferinte,

etc, etc - lucru pe deplin posibil si pentru o fractie relativ importanta din numarul de cercetatori. Lipsa de fonduri se traduce atunci prin lacomia noastra sfinta cea de toate zilele, prin lipsa de imbuibare pe care o resitim adinc atunci cind il vedem pe celalalt de linga noi ca maninca, prin aviditate, prin lipsa de masura, prin batrina auri sacra fames. Un director de-al institutului meu (de loc costeliv de altfel) imi spune ca e hotarit sa declare repede pe toti cercetatorii din institut doctori in stiinta si cercetatori stiintifici de gradul cel mai inalt (unu'), ca sa arate ca institutul lui e primu' in competitia dintre institute, si sa inhate el cele mai multe si mai mari fonduri, sa nu le mai inhate ca pina acum institutele vecine, surorile si fratii nostri. Fiindca un smecher - cercetator stiintific suprem, de altfel, si el - dintr-un astfel de institut sora, vazind ca el si-ai lui razbesc mai greu cu publicatiile, si-a facut el o revista, cu ajutorul unor prieteni influenti din prin america, de prin europa (toti din fratie), care au tras sforile, l-au pacalit pe guvernul romanilor sa dea banii, au pus conditia ca toate publicatiile din aceasta revista sa-i laude si sa-i citeze pe ei si pe operele lor nemuritoare. Si au intervenit la prietenii lor de la ISI Thomson-Reuters, un fel de societate comerciala din Philadelphia, care insemna Institute for Scientific Information (auzi colo!), care numara publicatiile stiintifice si acorda fiecarui autor, jurnal, etc un numar numit factor de impact si un alt numar numit indicele hirsch, dupa numele unui zapacit care si-a batut joc de ei si de el, si alte numere si indici. Si atunci masuram pe toti si pe fiecare, si vedem care iese bine in competitie si care iese prost, si daca vrea sa iasa bine sa vina la baiatu' si sa deschida usa cu piciorul, sa aduca curcanu' n plic, cu papornita plina de malai. Iar altii, mai mocofani, o sa iasa si ies prost la masurarea indicilor, si o sa fie vai de capu' lor, daca se pun rau cu stapinirea, care atita asteapta sa scape de ei, daca sint niste sarantoci si nu stiu sa se ocupe cu comertul de stiinta, adica de publicatii stiintifice. Si omul meu din institutul sora vecin, cu revista, a obtinut numaidecit la revista lui un indice de impact mare, si un hirsch cam atita de mare, prin interventia barosanilor cu mintea plecata de-acasa, si uite ca se poate, vreti reusite?, va dam noi reusite, le facem noi, ce mare lucru! Cind e de plastic, de carton si de mucava, cind e butaforie, se poate orice! Si uite la asta duce competitia. Si astfel de monstruozaitati pecuniare precum factorul de impact ISI si indicele hirsch sint promovate de revistele de vaza si faimoase, precum elegantul Nature, faimoasa si - era sa zic prestigioasa - minunata doamna Nature! Cu referire la minunatul cintec de copii de gradinita numit Alunelul (adica, pe romaneste, mladita unui arbust numit alun), melodie ce dureaza mult in comparatie cu alte cintecele de copii, competitia stiintifica si indicii de impact, infarct, hirsh si alte alea duc inevitabil la formula minunata si magica privind aceasta melodie: "alunelu e mai lunga!".

Marea masa a cercetatorilor stiintifici de astazi din Romania si din lume nu lucreaza, nu muncesc: unii alearga dupa bani, altii se strecoara cum pot. Nimeni in cercetarea stiintifica din lume si din Romania astazi nu mai cerceteaza: toata lumea face proiecte; proiecteaza si, desigur, copiaza, plagiaza, compileaza si braveaza (astazi nu mai bate nimeni un cui, toti creeaza cite o gaura). Proiectele in cercetarea stiintifica sint o mare diversiune. Se practica pe scara larga in toata lumea, ca sa mai smulga cercetatorul, universitarul cite un ban de pe la guverne. Numai ca in Europa si in lume titularul de proiect (cistigat desigur prin concurs, prin competitie!), ciupestee cite o conferinta exotica prin bahamas, prin pampas, pe la gauguinele alea planturoase, ochioase si riioase; sau mai ciupestee cite o studenta, cite un student la doctorat, la masterat, la cercetat, etc, etc; sau cite un creion, un calculator, o pasta de dinti, in fine, ca omu': cercetare pe bani, de! Cine are proiect, cistigat prin competitie, proiecteaza toata ziua cum sa mai bage cite ceva in buzunar, lacom, ca tot omu'! Numai in Romania titularii de proiect baga pur si simplu bani aditionali in buzunar, pe linga salariu, de ajunge un proiectant de asta sa ia de trei-patru-zece ori mai mult decit un biet cercetator amarit, cinstit, si lipsit de proiect. Desigur ca proiectantii astia in Romania sint directorii, sefii, alesii democratic, turnatorii, lingatorii de bombeu, tzutzerii si tzucalarii, spagarii, cei cu alba-neagra in cercetarea stiintifica, cei cu para-ndarat, oameni care

misca banu'; nu prapaditu' care sta in laborator toata ziua, sau pe catedra. O lume incremenita in proiect! Minunata doamna Nature nu baga de seama aceasta coruptie jechoasa, oripilanta, practicata in Romania si in tarile nenorocite recent de democratie, sau se face ca nu vede, ca n-are minunata a se amesteca in politica interna. Ca de ce sa se revolte cind mai bine ia si Vestul exemplu de la romani, cum se descurca ei cu smecheria cu proiecte de bagat bani in buzunar. Pai nu?

Ne poarta Vestul de grija! Cine e mai breaz? Niste magari care se bat pe bani cu alti magari.